

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Klemen Hodžić

**Razvoj regionalizma na Slovenskem s poudarkom na regionalnem razvoju Severne
Primorske regije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Klemen Hodžić

Mentor: izr. prof. dr. Damjan Lajh

**Razvoj regionalizma na Slovenskem s poudarkom na regionalnem razvoju Severne
Primorske regije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Hiša brez dobrih temeljev ne obstoji. Zato se najprej zahvaljujem svojim staršem za te čvrste temelje, ki so mi omogočili doseženo izobrazbo in me pripravili na soočenje z nadaljnji izzivi, ki mi jih prinaša življenje po študiju.

Za potrpežljivost in pomoč pri izdelavi diplomskega dela se iskreno zahvaljujem svojemu mentorju, izr. prof. dr. Damjanu Lajhu.

Zahvaljujem se tudi puncu in vsem drugim, ki so me spodbujali v času študija in pri izdelavi diplomskega dela.

Razvoj regionalizma na Slovenskem s poudarkom na regionalnem razvoju Severne Primorske regije

Regionalizem je vmesna raven odločanja med nacionalno in lokalno ravno. Z uvedbo regij bi vzpostavili avtonomne regije, ki bi s svojim lastnim proračunom in upravo enakomerneje krpale gospodarske in socialne diskrepance. Pri razvoju regionalizma gre velika zahvala geografom, ki so kot prvi analitiki proučevali heterogeno slovensko ozemlje. Razloge, zakaj uvesti regije, lahko iščemo v notranjosti Slovenije ter zunaj njenih mej. Med notranje razloge sodi regionalna raven, brez katere se tako načelo subsidiarnosti kot decentralizacija oblasti težko uveljavlja. Pripomoglo bi tudi k lažjemu črpanju sredstev iz kohezijske politike. Na drugi strani lahko med zunanjimi razlogi najdemo predvsem izboljšanje konkurenčnosti regij, tudi z regijami izven nacionalnih meja. Ker danes regij kot takih še vedno nimamo, njihove naloge prevzemajo različni regionalni razvojni centri. V diplomskem delu se v analitičnem delu sklicujem na evalvacijo delovanja Posoške razvojne agencije kot regionalne ravni in občine Bovec kot lokalne ravni in se osredotočim zgolj na gospodarski razvoj. Dano evalvacijo sem opravil v obdobju od leta 2012 do leta 2016. V sklepnem delu podajam dokončne ugotovitve, kako bi obstoječi enoti proučevanja delovali pod pogojem popolne realizacije regij v Sloveniji.

Ključne besede: regionalizem, občina Bovec, načelo subsidiarnosti, kohezijska politika, regionalne razvojne agencije.

Development of regionalism in slovenia with an emphasis on regional development of north coastal regions

Regionalism is an intermediate decision making level between the national and local levels. With the introduction of the regions, autonomous regions would be set up to absorb economic and social discrepancies with their own budget and administration more evenly. Not only that for introducing the regions we have inside reasons, like as that without regional level, both the subsidiarity principle and the decentralization of authorities are difficult to enforce, or as that would be helpful at drawdown of cohesion policy funds, but we also on the other hand have an external reason that may improve the competitiveness of regions, including regions beyond national borders. Notably, today we still don't have regions as such. Having said that, the regional development centers all over Slovenia took over obligations and tasks of regions. Yet, I'm challenging operational evaluation of the Posoški development center and Bovec municipality, which I'm focused solely on economic development within the timeframe from 2012-2016. Above all, how the existing units of study would work under the condition of the full realization of the regions in Slovenia are explained in the conclusion.

Key words: Regionalism, Bovec municipality, subsidiarity principle, cohesion policy, regional development agencies.

KAZALO

1	UVOD.....	7
1.1	Raziskovalne metode in tehnike	8
1.2	Struktura diplomskega dela	9
2	REGIONALIZEM	10
2.1	Oprelitev regionalizma.....	10
2.2	Regionalizem na Slovenskem.....	10
2.2.1	Razvojni začetki regionalizma	10
2.2.2	Razvojno načrtovanje regionalnega razvoja.....	11
2.2.3	Regionalne razvojne agencije	13
2.2.4	Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v EU	14
2.2.5	Normativna ureditev pokrajin.....	15
2.3	Načelo subsidiarnosti.....	21
2.4	Kohezijska politika	21
2.4.1	Osnovna načela kohezijske politike	23
2.4.2	Strategija EU 2020	24
2.4.3	EKP 2014–2020 v Sloveniji.....	25
3	POSOŠKI RAZVOJNI CENTER	26
4	OBČINA BOVEC	30
4.1	Predstavitev občine	30
4.2	Analiza lokalnega razvoja.....	30
5	SKLEP	35
6	LITERATURA	38
	PRILOGI	41
	Priloga A: Seznam regionalnih razvojnih agencij	41
	Priloga B: Demografski podatki občine Bovec	42

KAZALO TABEL

Tabela 2.1: Pragi povprečne velikosti enot NUTS-a.....	15
Tabela 2.2: Prednosti in slabosti modela s tremi pokrajinami.....	17
Tabela 2.3: Prednosti in slabosti modela 6–8 pokrajin.....	17
Tabela 2.4: Stroški delovanja pokrajin v prvem letu (2010).....	19
Tabela 2.5: Stroški delovanja pokrajin v drugem letu (2011).....	20
Tabela 3.1: Pregled prihodkov PRC-ja od 2012–2016 (v €).....	28
Tabela 3.2: Kronološki pregled izvajanja nalog oddelka za podjetništvo in regionalni razvoj	29
Tabela 4.1: Grob finančni pregled financiranja izbranih programov	34
Tabela 7.1: Regionalne razvojne agencije v Sloveniji	41
Tabela 7.2: Demografski podatki občine Bovec	42

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Redistribucija sredstev iz evropske kohezijske politike, Slovenija 2017	26
Slika 4.1: Razmerje med skupno vrednostjo in realizacijo predračuna po posameznih letih ..	31
Slika 4.2: Pregled finančnih resursov po letih pri skupni vrednosti projektov	32
Slika 4.3: Pregled finančnih resursov po letih predračunskih vrednosti	32

1 UVOD

V diplomskem delu se usmerjam na proučevanje razvoja regionalizma na Slovenskem. Pomen in razvoj regionalizma štejem kot pomembno področje za razvoj posameznih pokrajin v Sloveniji, ki bi v določenih trenutkih potrebovale nekoliko več spodbude za kakovosten in konkurenčen razvoj, skladen z ostalimi evropskimi regijami.

Regionalizem na Slovenskem je od osamosvojitve Slovenije leta 1991 deležen vzponov in padcev, katerih glavni razlog se poleg ostalih dejavnikov skriva v politični motivaciji. Med glavne krivce vzponov sodi Evropska komisija, ki je pokazala močno podporo regionalnemu razvoju Slovenije. Tako smo v obdobju, ko nas je na eni strani podpirala Evropska komisija in na drugi strani vodila maksimalna politična motiviranost, sprejeli skupek zakonov za urejanje delovanja regij in temu v prid tudi dopolnili ustavo Republike Slovenije. Žal ironično, vendar kot na vsakih dosedanjih volitvah je tudi takratni prihod nove vlade leta 2008 obrnil novo poglavje politike. S tem pa je politična motiviranost za uvedbo regij v Sloveniji začela ugašati, kar nas privede do danes, ko uvedbe regij še vedno ni na dnevnem redu javnih politik.

Zato želim skozi diplomsko delo ugotoviti, kako močno bi se v Sloveniji spremenilo delovanje obstoječih regionalnih razvojnih agencij in lokalnih skupnosti ob predpostavki, da imamo delujočo regionalno raven. Ta analiza je pomembna ravno zato, da tudi analitično dokažem, kako bi dejanska uvedba regionalne ravni spremenila dosedanjo ureditev delovanja regij in učinkovitost izvajanja ukrepov gospodarskega razvoja na ravni lokalnih skupnosti. V mojem primeru sem si na ravni regionalnih razvojnih agencij izbral Posoški razvojni center in na ravni lokalne skupnosti občino Bovec. Da bom lažje raziskal zadani cilj, si bom pomagal z naslednjima raziskovalnima vprašanjema:

R1: Ali bi uvedba regij v Republiki Sloveniji spremenila dosedanje delovanje Posoškega razvojnega centra?

R2: Ali je v občini Bovec moč zaslediti gospodarski napredek, izhajajoč iz načrtov razvojnih programov?

Rad bi dodal opombo, da bom v nadaljevanju uporabljal termina pokrajine in regije. Pri tem bi rad opozoril, da se običajno termin regija uporablja na nadnacionalni ravni. Ko pa se dotaknemo nacionalne razprave, pa prevladuje termin pokrajina. V mojem primeru uporabljam obe terminologiji izključno za regije na nacionalni ravni.

1.1 Raziskovalne metode in tehnike

Za iskanje odgovora na zastavljeni raziskovalni vprašanji se bom poslužil v nadaljevanju navedenih metod in tehnik.

- **Študija primera**

Uporabil jo bom na dveh primerih. V prvem primeru želim proučiti delovanje in struktura Posoškega razvojnega centra. Zanimajo me njegova področja delovanja in kako je oblikovan institucionalni okvir razvojnega centra. V drugem primeru bom zajel občino Bovec. S pridobljenimi načrti razvojnih programov se bom osredotočil na gospodarski razvoj, ki ga bom ugotovil na osnovi uspešno izvedenih projektov.

- **Analiza primarnih virov**

Z njimi bom analiziral obstoječo normativno ureditev pokrajin v Sloveniji, letna poročila delovanja Posoškega razvojnega centra in načrte razvojnih programov občine Bovec.

- **Analiza sekundarnih virov**

Uporabil jo bom za tvorjenje teoretičnih izhodišč. Pri tem se bom posluževal predvsem dostopnih knjig v Osrednji družboslovni knjižnici Jožeta Goričarja na Fakulteti za družbene vede, podatkovnih baz, kot je DiKUL, in ostalih relevantnih spletnih virov na temo regionalizma v Sloveniji, kohezijske politike itd.

- **Monitoring**

Monitoring bom uporabil za tvorjenje analize, ko bom raziskoval delovanje Posoškega razvojnega centra in občine Bovec po posameznih letih. V analizo bom zajel delovanje obeh v obdobju med letoma 2012 in 2016.

- **Evalvacija**

Poslužil se bom ex-post evalvacije, ker vrednotim časovni okvir, znotraj katerega so se tako letni načrti Posoškega razvojnega centra kot načrti razvojnih programov občine Bovec vključno z letom 2016 že zaključili. Z vrednotenjem bom analiziral delovna področja in še podrobneje področje izvajanja nalog oddelka za podjetništvo in regionalni razvoj Posoškega razvojnega centra in gospodarski razvoj občine Bovec na letni ravni.

1.2 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo bom tvoril iz teoretičnega in analitičnega dela. V teoretičnem delu se bom osredotočil na proučevanje področja regionalizma v širšem smislu. Znotraj tega bom zajel krajši kronološki pregled razvoja regionalizma kot termina in v nadaljevanju, kako je skozi različne zakone in strategije začel pridobivati na pomenu. Dotaknil se bom tudi področja regionalnih razvojnih agencij, ki so danes izrednega pomena za policentrični razvoj pokrajin v Sloveniji in področje kohezijske politike, katere sredstva za svoje delovanje črpajo regionalne razvojne agencije. Pogledal bom tudi normativno ureditev pokrajin, ki jo imamo v Sloveniji.

Skozi analitični del bom celotno tematiko najprej zožil na analizo Posoškega regionalnega centra. Proučil bom njegova področja delovanja, glavne vire prihodkov in njegov institucionalni okvir. Podrobneje se bom osredotočil na njegovo izvajanje nalog znotraj oddelka za podjetništvo in regionalni razvoj. Njegovo učinkovitost izvajanja nalog bom preveril na analizi gospodarskega razvoja občine Bovec in tako še dodatno zožil tematiko. Na lokalni ravni bom z analizo razvojnih programov občine Bovec pregledal financiranje in izvedbo programov v sklopu gospodarstva in na podlagi števila uspešno izvedenih programov ugotovil, v katero smer se občina razvija. S pridobljenimi analitičnimi podatki bom tako lahko tvoril konstruktiven sklep, kjer bom dokazoval, kako bi trenutno sprejeta normativna ureditev pokrajin v Sloveniji v primeru realizacije vplivala na delovanje tako Posoškega razvojnega centra kot na delovanje občine Bovec.

2 REGIONALIZEM

2.1 Opredelitev regionalizma

Preden začnem pisati o regionalizmu na Slovenskem, se je treba ozreti na pomen pojma regionalizem. Slovar slovenskega knjižnega jezika regionalizem definira kot prizadevanje, da se določenemu ozemlju prizna tako gospodarska, družbenopolitična kot kulturna avtonomnost (Fran 2016).

Regionalizacija je izraz, ki se je še posebno uveljavil z ustanovitvijo Evropske skupnosti. Ta skupnost je še danes v fazi nastajanja in še vedno išče svojo politično tvorbo, bodisi naj bo skupnost držav, federacija, konfederacija bodisi posebna vrsta politične skupnosti. Zaradi tega tudi izraz regionalizem še ni dobil svoje trdnejše oblike pomena. Nadalje Bučar (2001, 23) regionalizacijo opredeljuje na principu delitve teritorija na manjša ozemlja, pokrajine. Te so lahko pod državno oblastjo in tako predstavljajo širšo upravno teritorialno enoto ali pod lokalno oblastjo in takrat predstavljajo ožje samoupravne krajevne enote in se povezujejo v širše samoupravne enote.

Lajh (2006, 54–55) k opredelitvi regije dodaja, da jo moramo kljub njeni teritorialni omejenosti »obravnavati večznačno: ne le kot teritorialni prostor, temveč tudi kot funkcionalni, politični in družbeni prostor. V tem pogledu je regija (lahko) institucionalni sistem v obliki regionalne vlade ali sklop administrativnih institucij, ki delujejo na nekem prostoru.« Zaradi svojevrstnih lastnosti, svoje zgodovine, kulture lahko regije razvijejo svoj družbeni sistem, ki ga lahko obravnavamo kot javnopolitično areno ali javnopolitičnega akterja.

2.2 Regionalizem na Slovenskem

2.2.1 Razvojni začetki regionalizma

Slovenija leži na geografsko razgibanem teritoriju, ki spodbuja številne poskuse regionalizacij. Na drugi strani ravno ta lastnost heterogenega terena tvori dodatno kompleksnost in otežuje vsakršno členitev meja med regijami v Sloveniji. K razvoju regionalizma, kot ga poznamo danes, je prav gotovo pripomoglo odkritje nove vede, ki jo danes poznamo kot geografija. Ta predstavlja mejnik med naravoslovjem, družboslovjem in humanistiko in iz nje se je razvila regionalna geografija. Med prve slovenske regionalne geografe bi lahko uvrstili Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je s svojo monografijo *Slava vojvodine Kranjske* prvi podrobneje podal geografske opise takratne Kranjske. Poleg ostalih slovenskih geografov, ki so dodali svoj prispevek k razvoju regionalne geografije, pa Perko izpostavlja še Andreja Melika, Ivana

Gamsa in Svetozarja Ilešiča. Melik velja za utemeljitelja slovenske znanstveno usmerjene regionalne geografije. Je med prvimi, ki je iskal povezave med pojavi v pokrajini in sistematično členil slovenska ozemlja, vendar tega še ni imenoval regionalizem. V drugi polovici dvajsetega stoletja, ko se je regionalna geografija spet soočila z zatonom, se je najbolj uveljavil geograf Gams. Uspel je regionalno geografijo utemeljiti na najvišjih znanstvenih načelih do sedaj. V obdobju zatona se je poleg Gamsa v zgodovino regionalne geografije s svojim delovanjem zapisal tudi Svetozar Ilešič, ki je nekako edini med slovenskimi geografi tedaj razpravljal o vzrokih za krizo regionalne geografije. Ilešič je tudi prvi izdelal celovito naravnogeografsko regionalizacijo leta 1958 in posamične enote imenoval pokrajine. Ilešič je slovensko ozemlje delil na pet glavnih pokrajinskih enot, makro regij, ki so se delile še na deset podregij, in te še na 43 tako imenovanih mezoregij. Podobno je tudi Gams Slovenijo delil na pet makroregij. Vsaka je imela svojo strukturo oziroma več hierarhičnih stopenj. Vendar sta se oba morala soočiti s šibkostmi svojih delitev. Ilešičeva delitev je prinesla številne nove poglede, vendar se je zaradi težav pri imenovanju novih pokrajin uveljavila zgolj za krajši čas. Gamsova delitev je glavno šibkost imela v nedorečenem hierarhičnem razvrščanju pokrajin. Navsezadnje ima Melikova delitev Slovenije, ki jo je sicer razčlenjeval daljše časovno obdobje skozi posamezne knjige, šibkost v tem, da ni Slovenije razdelil hkrati, a vendarle je ravno njegova regionalizacija postala ogrodje vseh poznejših členiteljev Slovenije (Perko 2013, 241–256).

2.2.2 Razvojno načrtovanje regionalnega razvoja

V obdobju, ko je Republika Slovenija bila del Jugoslavije in pod vladavino socialističnega načrtnega gospodarstva, je celotna ideja razvoja bila nekoliko odmaknjena na stranski tir. Po osamosvojitvi Slovenije smo nov pristop sprejeli s sprejetjem prve strategije gospodarskega razvoja Slovenije leta 1995. Dodatne izboljšave novega pristopa je spodbudilo tudi sprejetje državnega programa za uveljavitev pravnega reda EU do leta 2002, ki je bil sprejet v letu 1999 in obravnava vsa področja družbenega sistema. Tu Piry (2003, 26) izpostavlja predvsem tretje poglavje z vidika razvojnih perspektiv. Navedeno poglavje opredeljuje sposobnost Slovenije za prevzem obveznosti na področjih monetarne politike, socialne in gospodarske kohezije, znotraj katerih sta zajeta tudi regionalni in prostorski razvoj.

Institucionalna vprašanja, povezana z razvojnimi načrti v Sloveniji (dalje SGRS), so se reševala z novo strategijo gospodarskega razvoja v letih 1998 in 1999. Nova strategija je v slovenski zakonodaji opredeljena kot krovni strateški dokument države, iz katerega izhajajo vsi ostali področni razvojni dokumenti in proračunski memorandum. Strategija ima velik pomen in v osnovi stremi k povečanju blaginje prebivalcev in prebivalk Slovenije. Služila je tudi kot

predpristopni pogoj k ekonomskemu programu ter osnova državnemu osnovnemu programu. »Medtem ko je SGRS krovni strateški dokument, ki opredeljuje smernice gospodarskega razvoja Slovenije do leta 2006, je državni razvojni program 2001–2006 njegov izvedbeni dokument« (Piry 2003, 27). Vlada je državni razvojni program sprejela leta 2001 za obdobje do leta 2006. Program izhaja iz dveh poglavitnih ciljev. Prvi se nanaša na zmanjševanje gospodarskega zaostanka Slovenije za evropskim povprečjem, medtem ko drugi na regionalno konvergenco slovenskih regij. DRP stremi tudi k doseganju socialne in gospodarske kohezije, kar za dosego zahteva izpolnjevanje navedenih ciljev programa. Za uspešno implementacijo je treba torej zmanjšati razlike na področju gospodarstva, vendar pod pogojem, da se dosežki socialnega in okoljskega razvoja ne bodo poslabšali. V ta namen »poleg gospodarske, socialne, prostorske in okoljske sestavine trajnostnega razvoja državni razvojni program posebej poudarja tudi skladen regionalni razvoj« (Piry 2003, 27). Zadnji pomembnejši in sprejeti dokumenti so bili združeni pod Joint Programming Document INTERREG/Phare CBC 2000–2006. Gre za dokumente, ki zadevajo oblikovanje razvojnih odločitev na obmejnih prostorih. Program Phare CBC deluje tako, da dokončno odločajo na letni ravni, srednjeročno pa v okviru obdobj 2000–2002 in 2003–2006. Tovrstno reševanje obmejnega gospodarskega razvoja je doprineslo tudi k spodbujanju medregionalnega čezmejnega povezovanja, kar je spet spodbudilo številne projekte, »skupno načrtovanje razvoja na področjih turizma, narave, varstva, povezovanje malih podjetnikov, izobraževanje in kulturno sodelovanje« (Piry 2003, 27–28).

Po navedbah Anreoua in Bacha (2010, 33) so leta 1999 na subnacionalni ravni sprejeli akt, ki ga mi poznamo kot Strategijo regionalnega razvoja Slovenije (dalje SRRS). Strategija je določila nove pogoje, po katerih se je Slovenija uvrstila v klasifikacijo NUTS 3 (glej poglavje 2.2.4) in se razdelila na 12 statističnih regij, ki so bile realizirane pozneje leta 2001. Strategija temelji na številnih zakonskih in podzakonskih aktih, med katere spada tudi Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Ta zakon temelji na podobnih ciljih kot predhodni programi, in sicer da uravnoteži razvoj in zmanjša gospodarske razlike. Program izstopa predvsem v svojih ciljih, s katerimi preprečuje nastajanje novih problematičnih območij, hkrati pa ohranja enakomerno poseljenost na celotnem ozemlju Slovenije in pospešuje okolju prijazen razvoj gospodarstva in varovanje naravnih dobrin, narave in kulturne dediščine. Predpisuje tudi načela, po katerih se Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v Sloveniji izvaja (Piry 2003, 28–29).

Predpisana načela po Piryju (2003, 28–29) so naslednja:

- celovitost izvajanja regionalne strukturne politike na celotnem ozemlju;
- partnersko sodelovanje med državo in med v razvojne regije povezanimi lokalnimi skupnostmi ter partnerstvo med javnim in zasebnim sektorjem;
- usklajenost politik in spodbud med posameznimi resorji in spodbud lokalnih skupnosti;
- pristop od spodaj navzgor, torej prenos nalog in funkcij na višjo raven izvajanja, ko teh na nižji ravni ni smiselno ali možno izvesti;
- programsko usmerjanje spodbud v celovite razvojne projekte, ki izhajajo iz regionalnih razvojnih programov.

SRRS med drugim stremi k trajnostnemu razvoju vseh regij in k izboljšanju relativnega položaja regij, merjen po kupni moči na prebivalca. Cilji strategije so zavezujoče narave (Piry 2003, 29).

2.2.3 Regionalne razvojne agencije

Hitrost regionalnega razvoja je delno odvisna tudi od dejavnosti regionalnih razvojnih agencij (Piry 2003, 31). Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2017a) regionalno razvojno agencijo (dalje RRA) opredeljuje kot pravno osebo v večinski javni lasti, »ki ima razpršeno upravljavsko oziroma lastniško strukturo in opravlja splošne razvojne naloge v regiji. Pripravlja, usklajuje, spremlja in vrednoti regionalni razvojni program, ureja dogovore za razvoj regije in regijske projekte. Nudi strokovno in tehnično podporo delovanju razvojnega sveta regije ter sveta regije, oblikuje regijsko razvojno mrežo in lahko tudi izvaja regijske projekte« (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo 2017a). RRA-ji se povezujejo v tako imenovane regijske razvojne mreže, ki omogočajo lažjo pripravo in izvajanje regijskih projektov za posamezne regije. Delujejo v javnem interesu, ker se nekatere državne naloge, kot so regijske finančne sheme, sheme regijskih kadrovske štípendij, lokalne akcijske skupine v okviru programa razvoja podeželja ipd., prenesejo na regionalno raven izvajanja.

Poslanstvo RRA-jev je decentralizacija oblasti. Kako naj oblast decentralizirajo, pa je ostalo nedorečeno v rokah države. In tako imajo RRA-ji izjemno malo manevrskega prostora pri oblikovanju lastnih odločitev in participacije. Sprejemanje odločitev se je pomaknilo na višjo politično raven, na kateri pa, kot sem že navedel, ni prostora za regionalno in lokalno raven (Anreou in Bach 2010, 38).

V programskem obdobju 2014–2020 imamo v Sloveniji evidentiranih dvanajst RRA-jev (glej Prilogo A), ki ustrezajo teritorialnim enotam NUTS (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo 2017b).

Mreža dvanajstih RRA-jev deluje na območjih, skladnih s statističnimi regijami. Osnovni namen RRA-ja je priprava regionalnega razvojnega programa in je tudi dolžen ustanoviti programski odbor, katerega vloga je programsko usmerjanje regionalnega razvojnega programa. »To je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki se praviloma pripravi za območje statistične regije in s katerim si regija začrta razvoj v prihodnjih letih. Vsebuje razvojne prednosti regije, finančno ovrednotene programe, podprograme in projekte za posamezna področja regije« (Piry 2003, 31–32).

2.2.4 Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v EU

Evropski parlament je 26. maja 2003 potrdil skupno evropsko statistično klasifikacijo teritorialnih enot. Uporabljamo jo pod kratico NUTS, kar pomeni »The Nomenclature of Territorial Units for Statistics«. Ta evropska klasifikacija je nastala z namenom lažjega statističnega raziskovanja in predstavlja steber, na katerem temeljijo uporabna vrednost, kakovost in primerljivost njihovih izsledkov. Statistične raziskave se odvijajo v okviru določenega teritorija in omenjena klasifikacija nam ponudi vpogled v obstoječe stanje nekega teritorija, kar nam koristi za nadaljnje ukrepanje. Sistem NUTS, kot navaja Statistični urad RS (2017, 1–2), je osnovan na treh načelih. Prvič, klasifikacija NUTS daje prednost upravnim razdelitvam teritorija. Teritorij se razdeljuje z uporabo normativnih ali analitičnih meril. Tako dobimo na eni strani normativne regije, ki izražajo politično voljo in so determinirane z velikostjo regije in gostoto prebivalstva, sposobnega reševati gospodarska vprašanja. Na drugi strani se pojavijo analitične regije, ki neka območja medsebojno povezujejo prek socialno-ekonomskih značilnosti ali geografskega položaja. Drugič, klasifikacija NUTS daje prednost regionalnim enotam splošnega značaja. Iz tega načela lahko regije dobijo poseben značaj, govorimo na primer o kmetijski ali rudarski regiji. In tretje načelo, klasifikacija NUTS je hierarhično razdeljena na tri ravni.

Nameni NUTS-a so predvsem: 1) zbiranje, razvoj in usklajevanje evropske regionalne statistike, 2) socialno-ekonomska analiza regij z delitvijo regij na tri ravni in 3) oblikovanje evropske regionalne politike, ki zadeva upravičence do podpore iz kohezijske politike na drugi ravni klasifikacije (Eurostat 2015). Hierarhija NUTS-a na prvi ravni, NUTS 1, zajema glavne socialno-ekonomske regije. Na drugi ravni, NUTS 2, zajema osnovne regije za izvajanje

regionalne politike in tretja raven, NUTS 3, zajema manjše regije za specifične diagnoze. Po navedbah Eurostata (2015) je po veljavni klasifikaciji iz leta 2015 na ravni NUTS 1 zabeleženih 98 regij, na ravni NUTS 2 276 regij in na ravni NUTS 3 1.342 regij.

Za lažjo predstavo o tem, na katero raven spada posamezna država (glej Tabela 2.1), je ta determinirana s številom prebivalcev. Teritorij Slovenije se nahaja na ravni NUTS 2 in se deli na dve kohezijski regiji, Vzhodno in Zahodno Slovenijo (Statistični urad RS 2017).

Tabela 2.1: Pragi povprečne velikosti enot NUTS-a

Raven	Najmanj	Največ
NUTS 1	3 milijone	7 milijonov
NUTS 2	800.000	3 milijone
NUTS 3	150.000	800.000

Vir: Statistični urad RS (2017).

2.2.5 Normativna ureditev pokrajin

Za uvedbo pokrajin je treba uvesti lokalno samoupravo, po kateri se delne naloge države prenesejo na lokalno raven. V ta namen imamo v Ustavi Republike Slovenije (dalje Ustava RS) že zapisane člene, ki urejajo to področje. Lokalna samouprava je v Ustavi RS opredeljena znotraj petega poglavja in zajema člene od 138. do 144. Najbolj splošna člena sta 9. člen, ki določa, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava (Državni zbor 2015, 13), in 138. člen o uresničevanju lokalne samouprave, ki določa, da prebivalci RS uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih (Državni zbor 2015, 63–65).

Normativna ureditev oziroma vzpostavitev druge ravni lokalne samouprave sloni na treh poglobitvenih ciljih. Prvi cilj obsega decentralizacijo oblasti z uveljavitvijo načela subsidiarnosti (glej poglavje 2.3). Drugi cilj sloni na policentričnem razvoju države za hitrejši in bolj uravnotežen razvoj Slovenije in tretji cilj zajema čezmejno sodelovanje lokalnih skupnosti. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 1) navaja, da je »partner regionalnim strukturam v medregionalnem čezmejnem povezovanju doslej le Vlada Republike Slovenije, ker ustrezne regionalne skupnosti drugih držav na naši strani nimajo ustreznega sogovornika«.

Borut Pahor na funkciji predsednika vlade leta 2009 je aprila istega leta imenoval strateški svet za decentralizacijo in regionalizacijo. Funkcija ustanovljenega sveta je bila »priprava strokovnih usmeritev in predlogov pri oblikovanju ključnih odločitev pri funkcionalni in finančni decentralizaciji in konceptu regionalizacije Slovenije. Po opravljenem strokovnem delu je svet prišel do sklepa: Pokrajine v Sloveniji potrebujemo, ker razvojne regije za Slovenijo niso primerna rešitev.« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 2). V ta namen je svet podprl tri strokovne usmeritve. Prva usmeritev je usmerjena v izdelavo optimalnega modela decentralizacije za tri in šest do osem pokrajin. Potem se mora zagotoviti »postopen prenos pristojnosti na pokrajine« in »določiti institucionalni okvir z zakonom o pokrajinah« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 2–3).

Za normativno ureditev pokrajin v Sloveniji, ki bo skladna omenjenim načelom in ciljem ter usmeritvam strateškega sveta, imamo pripravljenih pet zakonov. To področje urejajo: Zakon o ustanovitvi pokrajin, Zakon o pokrajinah, Zakon o financiranju pokrajin, Zakon o pokrajinskih volitvah in Zakon o volilnih enotah za volitve v prve pokrajinske svete, ki bodo krajše opisani v naslednjih podpoglavjih (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 4).

2.2.5.1 Zakon o ustanovitvi pokrajin

Vprašanje o tem, koliko pokrajin bi bilo primernih za Republiko Slovenijo, je znotraj politike in širše javnosti izzvalo mnogo polemik. Za decentralizacijo države moramo upoštevati štiri vidike, in sicer teritorialno, politično, upravno in fiskalno decentralizacijo. Kot dva sprejemljiva modela decentralizacije sta se pojavila model s tremi regijami in model s šest do osem regij (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 4).

Model decentralizacije s tremi regijami bi se potemtakem delil na Osrednjeslovensko pokrajino s 995.959 prebivalci, Vzhodnoslovensko pokrajino s 773.763 prebivalci in Zahodnoslovensko pokrajino s 262.640 prebivalci. Pri tem pa bi kot ključne prednosti in slabosti modela izpostavil naslednje (glej Tabela 2.2) (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 4–5):

Tabela 2.2: Prednosti in slabosti modela s tremi pokrajinami

Prednosti	Slabosti
Večja populacijska, gospodarska in razvojno inovacijska moč pokrajine.	Neslišanost lokalnih interesov.
Večje možnosti za učinkovitejše izvajanje regionalne razvojne politike.	Več heterogenih interesov.
Skromnejši upravni aparat.	Skromna pripadnost.
Priložnost za celovito fiskalno decentralizacijo.	Večja oddaljenost pokrajinskega središča.
Večja primerljivost z evropskimi regijami.	Možen razvoj zgolj regionalnih centrov → zaviranje policentričnega urbanega razvoja.
Obsežnejši prenos državnih nalog na regionalno raven.	

Vir: Prirejeno po Službi Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 4).

Drugi model je členitev na šest do osem pokrajin. Členitev na šest pokrajin bi bila smotrnejša z vidika moči endogenih regionalnih razvojnih potencialov, ki bi povečale regionalno moč in s tem pogojene večje možnosti za decentralizacijo. V primeru členitve na osem pokrajin naj bi se primorski del delil na dve pokrajini. Slednji model ima naslednje prednosti in pomanjkljivosti (glej Tabela 2.3) (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 5–6):

Tabela 2.3: Prednosti in slabosti modela 6–8 pokrajin

Prednosti	Slabosti
Večja podpora policentričnemu modelu regionalnega razvoja.	Manjša populacijska, ekonomska in razvojna inovacijska moč pokrajine.
Večja dostopnost do storitev.	Večja finančna odvisnost od države.
Večje poistovetenje prebivalcev s pokrajino.	Manjša avtonomija.
Večja prilagoditev lokalnim interesom.	Skromnejši obseg pristojnosti.
Večje število upravnih središč.	Manj racionalna javna uprava.
Večje možnosti za ustanovitev medpokrajinskih, makroregionalnih razvojnih koalicij.	Manjša primerljivost z evropskimi regijami, regijami sosednjih držav, razvojnega sodelovanja in tržnega tekmovanja.

Vir: Prirejeno po Službi Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 6).

Po pogovoru z direktorjem Direktorata za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, Markom Drogenikom, sem ugotovil, da čeprav imata modela svoje prednosti in slabosti ter idealnega modela ne moremo dobiti, so vendarle v primeru realizacije nagnjeni k implementaciji modela s 6 do 8 pokrajinami.

2.2.5.2 Zakon o pokrajinah

»Zakon o pokrajinah ureja pravno sistemske sestavine pokrajine v skladu z ustavnimi načeli lokalne samouprave in načeli, ki so v pravni red Republike Slovenije vgrajena z Evropsko listino lokalne samouprave.« (Ministrstvo za pravosodje 2005, 3). Zakon konstruira predvsem pravni institucionalni okvir pokrajinske samouprave. Vsebina zakona je osnovana na pokrajinski samoupravi, katere naloga je sestavljena iz funkcionalne in organizacijske sestavine. Torej, da izvaja prenesene pristojnosti in da oblikuje pokrajinske organe in upravo (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 6). Pri pristojnostih je treba narediti mejo med tem, kaj spada v pristojnosti pokrajin in kaj v pristojnosti regionalnega pomena. Naloge regionalnega pomena predstavljajo mezosfero med nalogami lokalnega in državnega pomena. V to skupino nalog štejem dejavnosti »prostorskega planiranja, skladnega regionalnega razvoja, varstvo okolja, prometa ter posamezne dejavnosti na področju javnih služb regionalnega pomena, za katere po obstoječi ureditvi prav tako ni pravega institucionalnega nosilca v sistemu« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 6). Na drugi strani se pokrajinske naloge opravljajo »na področju ekonomskega, socialnega in kulturnega razvoja svojega območja, na področju urejanja prostora in varstva okolja ter prometa in zvez na pokrajinski ravni, zagotavljanje javnih gospodarskih služb pokrajinskega pomena in zagotavljanje javnih negospodarskih služb pokrajinskega pomena« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 7).

Institucionalni okvir pokrajinske ureditve sestavljajo pokrajinski odbor, pokrajinski svet, pokrajinska uprava in predsednik pokrajine. Pokrajinski odbor in predsednik pokrajine predstavljata izvršilni organ. Da je lahko nekdo član pokrajinskega odbora, je treba predhodno biti član pokrajinskega sveta, ki tudi glasuje o tem, kateri člani bodo prešli v odbor. Predsednika pokrajine volivci volijo neposredno, čeprav poteka razprava, ali bi bile posredne volitve ustrežnejše. Volivci imajo pravico do posvetovanja in pravico izražanja mnenj, dejanja pobud in predlogov o vseh vprašanjih, o katerih odločajo pokrajinski organi. Ravno tako imajo zakonsko določeno pravico do referendumov in ljudske iniciative. Uveden je tudi mehanizem posvetovalne konference, ki »je oblika posvetovanja pokrajinskih organov s predstavniki občin,

združenj gospodarstva, sindikatov, nevladnih organizacij in predstavnikov drugih organizacij«. Na koncu imamo še pokrajinsko upravo, ki opravlja upravne, strokovne, pospeševalne in razvojne naloge ter naloge v zvezi z zagotavljanjem javnih služb iz pokrajinske pristojnosti. Predstojništvo uprave bi bilo sestavljeno iz predsednika pokrajinskega sveta in direktorja pokrajinske uprave, »ki bi bil uradnik na položaju ter bi vodil in usklajeval delo pokrajinske uprave ter odgovarjal za delo predsedniku pokrajinskega sveta. Ta bi bil pristojen za imenovanje in razreševanje direktorja pokrajinske uprave« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 7–10).

2.2.5.3 Zakon o financiranju pokrajin

Z avtonomnostjo si morajo pokrajine same ustvariti vire financiranja. To nadalje pomeni, da bo vsaka pokrajina imela svojo javnofinančno blagajno in temu primerno bo treba spremeniti obstoječo zakonodajo. Oblikovati bo treba novo shemo pobiranja davkov, zagotoviti, da bodo vse pokrajine za enake naloge prejemale enako višino sredstev in da ustanovitev pokrajin ne bo povzročila dodatnih finančnih bremen za državni proračun. Zaradi postopnega prenosa pristojnosti na regionalno raven je temu za prvo mandatno obdobje prilagojen tudi sistem financiranja. V prvem mandatnem obdobju bodo za izvajanje obveznih nalog pokrajin razen investicij finančna sredstva črpana iz odstotnega deleža dohodnine. »Tako je v prvem letu delovanja pokrajin lastni vir financiranja 4 % dohodnine, ki so jo plačali zavezanci z njenega območja v predpreteklem letu, v drugem letu 6 %, v tretjem 8 % in v četrtem 10 %. V drugem mandatnem obdobju delovanja bo vir financiranja pokrajin predstavljal prihodek od davkov ali dela davkov, določenih z zakoni, ki te davke urejajo« (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 11–12).

Še pregled ocenjenih stroškov delovanja pokrajinskih institucij za prvi dve leti delovanja:

Tabela 2.4: Stroški delovanja pokrajin v prvem letu (2010)

	Število pokrajin	3	6	8
1	Ocena stroškov delovanja pokrajinskih svetov	1.125.039	2.128.712	2.853.546
2	Ocena stroškov delovanja pokrajinskih uprav	6.674.941	9.678.693	11.614.432
3	Vzpostavitev in delovanje sistemov	7.997.341	7.997.341	7.997.341
4	Cestna infrastruktura	38.212.000	38.212.000	38.212.000
5	Financiranje ustanov na področju kulture	23.309.000	23.309.000	23.309.000
6	Spodbujanje gospodarstva, podjetništva in turizma	13.841.796	13.841.796	13.841.796
	Skupaj	91.160.137	95.167.542	97.828.115

Vir: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 12).

Tabela 2.5: Stroški delovanja pokrajin v drugem letu (2011)

	Število pokrajin	3	6	8
1	Ocena stroškov delovanja pokrajinskih svetov	1.154.290	2.184.059	2.927.738
2	Ocena stroškov delovanja pokrajinskih uprav	9.812.193	14.227.679	17.073.215
3	Vzpostavitev in delovanje sistemov	9.347.223	9.347.223	9.347.223
4	Cestna infrastruktura	47.000.760	47.000.760	47.000.760
5	Financiranje ustanov na področju kulture	23.915.034	23.915.034	23.915.034
6	Spodbujanje gospodarstva, podjetništva in turizma	14.201.682	14.201.682	14.201.682
7	Izobraževanje (poklicno, splošno srednje, višješolsko)	20.710.972	20.710.972	20.710.972
8	Varovanje okolja	11.158.060	11.158.060	11.158.060
	Skupaj	137.300.214	142.745.469	146.334.684

Vir: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 12).

V oceno stroškov delovanja pokrajinskih svetov sodijo: sejnine, materialni stroški, najem prostorov (sejna soba), stroški delovanja svetniških klubov in plača predsednika pokrajine. V oceno stroškov delovanja pokrajinskih uprav sodijo: plače in nadomestila zaposlenih, materialni stroški in stroški za najem in uporabo prostorov, opreme itd. Pod tretjo točko, vzpostavitev in delovanje sistemov, pa štejemo: regionalno strukturno politiko, prostorski razvoj, prometni sistem, mednarodno sodelovanje in program varstva okolja (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 12–13).

2.2.5.4 Zakon o pokrajinskih volitvah

Zakon določa, da sta pokrajinski svet in predsednik pokrajine neposredno izvoljena na splošnih in tajnih volitvah. Zakon vsebinsko ne spreminja zahtev volitev, kot jih že poznamo v Republiki Sloveniji. Torej vsak državljan, ki je dopolnil starostno mejo 18 let, ima pravico voliti in biti voljen. Volitve članov pokrajinskih svetov se izvajajo po proporcionalnem volilnem sistemu. Pokrajina se bo delila na volilne enote pod pogojem, da so kar se da enakomerno velike. Politične stranke bodo ravno tako lahko predložile svoje liste kandidatov, medtem ko bo za skupino volivcev treba zbrati en odstotek od števila volivcev v volilni enoti. Pri ponudbi kandidatov je treba upoštevati tudi enakomerno spolno zastopanost. Kandidati bodo izvoljeni prek preferenčnega glasa in volilni prag bo za vse pokrajine enoten. Opredejen je kot delež

glasov od števila vseh veljavnih glasov, ki znaša štiri odstotke (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 13).

2.2.5.5 Zakon o volilnih enotah za volitve v prve pokrajinske svete

»Cilj zakona je določitev števila in območja volilnih enot in število članov, ki se po posameznih volilnih enotah volijo na prvih volitvah v pokrajinske svete. Predlog zakona določa volilne enote samo za volitve v prve pokrajinske svete, nato bodo lahko pokrajine to področje urejale samostojno.« Število članov pokrajinskega sveta mora biti liho in se giblje nekje med 35 do 65 članov, odvisno od velikosti pokrajine (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2009, 14).

2.3 Načelo subsidiarnosti

Načelo subsidiarnosti (dalje načelo) se je do današnje pomenske veljave uveljavljalo skozi številne pogodbe. Prvič je bilo formalno uveljavljeno z Maastrichtsko pogodbo leta 1992, uvedeno zgolj za področje okolja. Brez vsebinske spremembe je bilo načelo pozneje priloženo k Amsterdamski pogodbi, podpisani leta 1997. Ker pravila izvajanja načela niso bila definirana v pogodbah, jih je bilo treba uskladiti v okviru celostnega pristopa. S tem je načelo postalo pravno zavezujoče in sodno preverljivo. Vsebina načela je rahle vsebinske spremembe doživela skozi Lizbonsko pogodbo. Glavna novost načela je vloga nacionalnih parlamentov pri nadzoru spoštovanja načela, h kateremu je bila dodana danes pomembna regionalna in lokalna razsežnost (Evropski parlament 2017, 1).

Z uvedenima razsežnostnima se politika potemtakem izvaja na tisti administrativni ravni, bodisi na lokalni, regionalni, nacionalni bodisi na evropski, ki je najučinkovitejša pri implementaciji dane politike. Dano načelo daje tako nižjim, lokalnim ravnem določeno stopnjo neodvisnosti v odnosu do višjih centralnih oblasti in se implementacija javnih politik na višjo raven prenese izključno takrat, ko implementacija na nižjih ravneh ni možna (Evropski parlament 2017, 2). Oziroma so po Rihterju (2015, 20) države članice nosilke odgovornosti izvajanja kohezijske politike pri tem pa je delovanje Evropske komisije omejeno na tisto poslovanje, kjer je potrebno skupno odločanje.

2.4 Kohezijska politika

Obstajajo številne kritike, da razlaga kohezijske politike ni povsem jasna. Vendar se moram strinjati z avtorjema Petcu in Andrei (2015, 36–37), ki v definiciji povzemata Dirka Ahnerja. Ta pa kohezijsko politiko opredeljujejo kot razvojno politiko z jasnim ciljem izboljševanja

pogojev za trajnostno rast, zaposlitvena mesta, dobro počutje in za kakovost okolja znotraj evropskih regij. Kohezijska politika je ustvarjena na subnacionalni ravni (EU), ustvarile in implementirale pa so jo države članice. Kohezijska politika je tudi edina redistributivna politika in temelji na ideji, da vlada večji del svojih izdatkov namenja specifičnim namenom, od ene družbene skupine k drugi. Pri tem pa, kot meni Heritier (v Lajh 2006, 101), ravno tovrstna praksa vlade povzroča nadaljnje gospodarske in socialne razlike.

Gre za vrsto politike, ki pod svojim okriljem predstavlja skupek razvojnih aktivnosti, ukrepov države in programov lokalnih skupnosti. Vsega skupaj obsega nekaj več kot sto tisoč programov po vsej Evropi, ki prejemajo sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS in Kohezijskega sklada. Glavni namen je zmanjšanje gospodarskih, socialnih in teritorialnih razlik. Zato lahko rečemo, da je namen same kohezijske politike odpravljanje ovir za razvoj. Zavedati se moramo, da kohezijska politika ne more nadomestiti regionalnih politik posameznih držav članic EU, temveč jih samo dopolni. V širšem pomenu naj bi kohezijska politika spodbujala tudi bolj uravnotežen in trajnostni teritorialni razvoj. Dobljena sredstva iz kohezijske politike predstavljajo samo dodatna sredstva in ne nadomestijo nacionalnih sredstev za regionalno politiko. Zato lahko sklenemo, da je nepogrešljiva in predstavlja nekakšne ukrepe, ki spodbujajo socialni, gospodarski in teritorialni razvoj. Lahko rečemo, da je ena izmed ključnih politik EU in je hkrati tudi druga največja porabnica proračunskih sredstev (Evropska komisija 2014a).

Namenjena je državam članicam EU, katerih bruto nacionalni dohodek je manjši od 90 odstotkov povprečja EU (Evropska komisija 2015c). Skozi tovrstno politiko poskuša EU ob enem zagotoviti, da se koristi integracije enakomerno razdelijo med vsemi prebivalci EU, ohrani uravnotežen razvoj, izogne možnim konfliktom, in si tako zagotovi, da EU ostaja konkurenčen globalni akter (Petcu in Andrei 2015, 42).

Sredstva kohezijske politike se črpajo iz Evropskega strukturnega in investicijskega sklada ter Solidarnostnega sklada EU. Pod strukturne sklade sodita Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad, namenjena naložbam v gospodarsko in socialno prestrukturiranje po vsej EU in tako zmanjšujeta odstopanja med evropskimi regijami. Vendar pa skupaj s Kohezijskim skladom, Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja in Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo sodita med evropske strukturne in investicijske sklade. Kohezijski sklad je namenjen vlaganju izključno v prometno omrežje in okoljske projekte. Evropski kmetijski sklad se osredotoča na razvoj ruralnega podeželskega območja, da je kar se da prijazen kmetom, inovacijam in okolju, medtem ko Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo

deluje s ciljem izboljševanja konkurenčnega in trajnostnega ribištva po celotni Evropi. Skupno vsi skladi prispevajo k uresničevanju strategije Evropa 2020, celostne strategije EU za gospodarsko rast in delovna mesta do leta 2020. Drugi pomembnejši sklad je Solidarnostni sklad EU, ki razpolaga s kar 500 milijoni evrov in je namenjen odpravljanju posledic naravnih nesreč, na primer odpravljanju posledic po poplavah (Evropska unija 2017a, 6). Od ustanovitve kohezijske politike njen proračun stalno raste. Če je v obdobju 2002–2006 proračun znašal 225 milijard evrov, je v obdobju 2007–2013 znašal že kar 347 milijard evrov. Danes predstavlja dobro tretjino evropskega proračuna (Hoerner in Stephenson 2012, 701).

2.4.1 Osnovna načela kohezijske politike

Za pridobitev evropskih sredstev moramo slediti načelom programiranja, koncentracije, partnerstva, dodatnosti, učinkovitosti in subsidiarnosti (Evropska komisija 2014b; Lajh 2006, 120–130; Rihter 2015, 19–20).

- **Načelo koncentracije**

Namen načela je, da se sredstva učinkovito in primerno nameni najbolj prizadetim, nerazvitim regijam. V ta obseg spadajo predvsem zapostavljene in odročne regije, regije z razvojnimi težavami in regije, ki so deležne znatnih strukturnih sprememb. Sredstva naj bi se torej prerazporedila med problematičnimi regijami. Na ta način zmanjšujemo razvojne neenakosti med državami članicami.

- **Načelo programiranja**

Dana sredstva se pridobi na podlagi razpisanih razvojnih programov, katerih usmerjanje je načrtno in programirano, in tako blažimo strukturna neravnovesja. Države članice svoje razvojne programe pošljejo Evropski komisiji in z medsebojnim sodelovanjem ter pogajanjem začrtajo ustreznost programa in koliko finančnih sredstev bo odobrenih za izvedbo programa.

- **Načelo partnerstva**

Zagotavlja, da se posamezni programi pripravijo v sodelovanju z akterji, kot so organi na vseh ravneh odločanja, s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe. Predstavlja najvišjo obliko sodelovanja s ciljem, da bi se dosegel dodaten učinek. V ta namen mora sodelovanje med različnimi akterji biti zelo tesno povezano.

- **Načelo dodatnosti**

Predstavlja eno pomembnejših načel kohezijske politike, ki v svoji osnovi zahteva, da pridobljena evropska sredstva ne služijo kot nadomestilo za javne ali druge enakovredne

strukturne izdatke države članice. Vsaka država članica mora zagotoviti svoja nacionalna sredstva, h katerim se pozneje dodajo evropska sredstva za pomoč regiji.

- **Načelo subsidiarnosti** (glej poglavje 2.3).

- **Načelo učinkovitosti**

Načelo naj bi bilo namenjeno večji transparentnosti in dobremu gospodarjenju z evropskimi sredstvi. Povečalo naj bi nadzor izvajanja in s tem prispevalo k izboljševanju prihodnega načrtovanja ter k poenostavitvi postopkov. Slaba stran tega je, da pri financiranju projektov običajno nastopi več virov financiranja iz več institucij na različnih nivojih, ki celoten proces transparentnosti otežujejo, in posledično je težko ugotoviti dejanske učinke strukturnih skladov.

2.4.2 Strategija EU 2020

S Strategijo EU 2020 si Evropska unija prizadeva premagati krizo in ustvariti pogoje za razvoj konkurenčnejšega gospodarstva z višjo stopnjo zaposlenosti. V ta namen strategija v svojih ciljnih poskuša zagotoviti pametno rast, ki se navezuje na izobraževanje, raziskovanje in inovacije; trajnostno rast s prehodom na nizkoogljično gospodarstvo in vključujoče rasti; ustvarjanje novih delovnih mest in zmanjševanje revščine (Evropska komisija 2015a).

Za doseg ciljev je strategija utemeljena na petih poglavitnih ambicioznih ciljnih (Evropska komisija 2015b):

- **zaposlovanje**: 75-odstotna zaposlenost aktivnega prebivalstva, starega od 20 do 64 let;
- **raziskave in razvoj**: 3 odstotki BDP EU za naložbe v raziskave in razvoj;
- **podnebne spremembe in energetska trajnost**: za 20 odstotkov manj izpustov toplogrednih plinov, 20 odstotkov energije iz obnovljivih virov, 20 odstotkov večja energetska učinkovitost;
- **izobraževanje**: manj kot 10 odstotkov mladih, ki prezgodaj opustijo šolanje; vsaj 40 odstotkov oseb med 30. in 34. letom starosti z visokošolsko izobrazbo;
- **boj proti revščini in socialni izključenosti**: vsaj 20 milijonov manj revnih in socialno izključenih prebivalcev.

Da bi se cilji strategije EU 2020 izpolnjevali v celoti, je Evropska komisija (2015a) izoblikovala učinkovit sistem gospodarskega upravljanja, ki omogoča usklajevanje ukrepov EU in njenih držav članic.

2.4.3 EKP 2014–2020 v Sloveniji

Za obdobje 2014–2020 kohezijska politika razpolaga s kar 351,8 milijarde evrov. Dana sredstva predstavljajo kar tretjino celotnega evropskega proračuna (Evropska unija 2017b). Od tega Sloveniji v tem obdobju pripada okvirno 3,255 milijarde evrov sredstev iz evropskega strukturnega in Kohezijskega sklada. Od tega je 159,8 milijona evrov namenjenih za področje prometa, 64 milijonov evrov za programe evropskega teritorialnega sodelovanja, preostanek sredstev pa se bo v največji meri namenil uresničevanju ciljev strategije EU 2020 (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017).

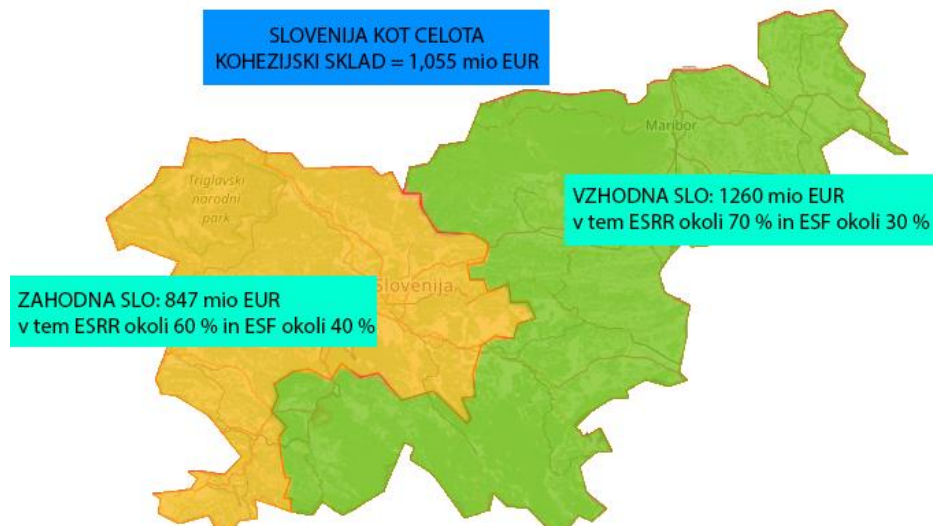
Da bi se izognili slabemu gospodarjenju, je Evropska komisija v ta namen opredelila enajst tematskih ciljev, znotraj katerih lahko države manevrirajo s financiranjem ukrepov evropske kohezijske politike in z njimi prispevajo k skupnemu doseganju ciljev Strategije EU 2020 (Evropska unija 2017b):

1. krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;
2. izboljšanje dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij in povečanje njihove uporabe ter kakovosti;
3. povečanje konkurenčnosti majhnih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (za EKSRP) in sektorja ribištva ter akvakulture (za ESPR);
4. podpora prehodu na nizkoogljeno gospodarstvo v vseh sektorjih;
5. spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj;
6. varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov;
7. spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah;
8. spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti delovne sile;
9. spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini;
10. vlaganje v spretnosti, izobraževanje in vseživljenjsko učenje;
11. izboljšanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava.

Kot sem že navedel, se ozemlje Slovenije deli na dve kohezijski regiji. Na Vzhodno in Zahodno slovensko regijo. Vzhodna regija zajema osem regij s središčem v Mariboru, medtem ko Zahodna regija zajema preostale štiri regije s sedežem v Ljubljani (Eurostat v Dubajić 2011, 16). Po razvitosti se regiji med seboj razlikujeta in zato je Vzhodna slovenska regija upravičena do višjih finančnih sredstev. V obdobju 2014–2020 (glej Slika 2.1) je Zahodni slovenski regiji

namenjenih 855 milijonov evrov, Vzhodni slovenski regiji pa 1,27 milijona evrov sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za odpravljanje neravnovesij med regijami in Evropskega socialnega sklada (ESS). Iz Kohezijskega sklada, ki je namenjen celotni Sloveniji in ne posamezni regiji za področje izgradnje okoljske, prometne infrastrukture in trajnostne rabe energije, ima Slovenija na voljo 1,055 milijarde evrov.

Slika 2.1: Redistribucija sredstev iz evropske kohezijske politike, Slovenija 2017

Vir: Evropska komisija (2017) in Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2017).

Prejeta sredstva iz kohezijske politike se prenesejo na razvojne mreže, te pa prek razvojnih agencij sredstva distribuirajo na najbolj nerazvita lokalna območja. Zato bom v nadaljevanju izvedel študijo primera Posoškega razvojnega centra in predstavil, kako izbrani razvojni center izvaja svojo funkcijo.

3 POSOŠKI RAZVOJNI CENTER

Razvojna agencija Posoškega razvojnega centra (2009a) je ena izmed štirih razvojnih agencij, ki skupaj delujejo na območju severne Primorske. Svoj sedež ima v Tolminu, medtem ko so ostale razvojne agencije locirane na območju Idrije, Nove Gorice, Ajdovščine in skupaj tvorijo severnoprimorsko mrežo regionalnih razvojnih agencij. Znotraj severnoprimorske mreže so vse razvojne agencije enakopravne in se poslužujejo mrežnega vodenja. Posebnost tovrstnega vodenja je v tem, da deluje na principu dvoletnega krožnega vodenja. To pomeni, da se na vsaki dve leti ena od razvojnih agencij znotraj mreže zavihti na položaj vodje celotne mreže. Tako je Posoški razvojni center od leta 2014 prevzel vlogo vodje severnoprimorske mreže. Posamezna

razvojna agencija je med drugim zadolžena za opravljanje stalne zadolžitve enega izmed štirih področij regionalnih razvojnih programov. Izbrana agencija Posoški razvojni center tako pokriva področje človeških virov.

Severna Primorska regija ima zasnovan svoj institucionalni okvir delovanja. Sestavljata ga razvojni svet Severne Primorske regije in svet Severno Primorske regije. »Razvojni svet regije je organ usklajevanja razvojnih pobud in razvojnih interesov v regiji, ki ga sestavljajo predstavniki občin, predstavniki gospodarstva v regiji in predstavniki nevladnih organizacij v regiji«. Med glavnimi petimi nalogami razvojni svet: (1) vodi in usmerja pripravo regionalnih razvojnih programov in njihovo implementacijo; (2) sodeluje z izvedržavnimi regijami; (3) sklepa dogovore za razvoj regije; (4) sodeluje v teritorialnem razvojnem dialogu in (5) spremlja implementiranje regionalnega razvojnega programa ter dogovora za razvoj regij ter druge naloge. Za lažje izvajanje in pripravo razvojnih programov je razvojni svet ustanovil odbor za gospodarstvo, odbor za turizem, odbor za človeške vire, odbor za razvoj podeželja in odbor za okolje, prostor in infrastrukturo. Člane odborov sestavljajo različni akterji, od predstavnikov regijske razvojne mreže, zunanjih strokovnjakov, predstavnikov občin do izpostav državnih organov in drugih institucij, ki delujejo v regiji. V današnji sestavi zaseda razvojni svet Severno Primorske regije dvaintrideset članov. Na drugi strani svet regije deluje v bolj okrnjenem številu članov, sestavlja ga zgolj trinajst aktualnih županov celotne regije (Posoški razvojni center 2009b). Vsi člani sveta se po zapisanem v Uradnem listu (2012) »volijo za programsko obdobje veljavnosti Regionalnega razvojnega programa oziroma za čas trajanja mandatov voljenih občinskih funkcionarjev oziroma imenovanj na poslovodske funkcije«.

Posoški razvojni center svoje programe izvaja na različnih področjih. Prvo področje zajema naloge agencije na področju človeških virov. Znotraj tega razvojna agencija pripravlja številne programe, kot so regijske štipendijske sheme, vseživljenjsko izobraževanje (projekt Mozaik ustvarjalnosti), študijski krožki, podpora dejavnosti za brezposelne in svetovanje za odrasle idr. Drugi sklop nalog izvaja v sklopu oddelka za okolje, prostor in podeželje. Sem sodijo razni projekti, ki spodbujajo zeleno gospodarstvo, uporabo obnovljivih virov energije. Namenjeni so izboljšanju shem financiranja evropskih sredstev. Razvojni center zaradi svoje geografske lege meji z Italijo in Avstrijo. Temu primerno se izvaja tudi več mednarodnih projektov, ki povezujejo našo državo s sosedama. Razvojni center opravlja tudi vsa strokovna in administrativna dela ter finančne naloge pri vodenju LAS-a, programu za razvoj podeželja. Tretji sklop nalog zajema izvajanje promocije in informiranja. Med primarne naloge spada

priprava in izdaja SOČAsnika, ki izhaja po dogovoru z občinami ustanoviteljicami, sledijo informiranje javnosti in promocija razvojne agencije (Posoški razvojni center 2017, 11–25).

V naslednjem poglavju se bom osredotočil na analizo lokalnega gospodarskega razvoja občine Bovec, zato se mi zdi smiselno, da nekoliko podrobneje razdelam zadnji tematski sklop nalog regionalne agencije. Zadnji sklop nalog, ki jih je izvajal oddelek za podjetništvo in regionalni razvoj v okviru Posoškega razvojnega centra (2009c) v obdobju med letoma 2012 do 2016, sem predstavil v kronološki tabeli (glej Tabela 3.2).

Od leta 2012 do danes je Posoška razvojna agencija zelo aktivno pripravljala in izvajala številne projekte, nekatere tudi več let. Za svoje delovanje razvojna agencija črpa sredstva iz prihodkov občine Bovec, Kobarid in Tolmin, ostale prihodke pridobi prek razpisanih programov ali evropskih sredstev (glej Tabela 3.1). Med drugim je razvojni center zelo aktiven pri informiranju javnosti o poslovnih možnostih, razpisih, inovacijah in pripravljanju raznih delavnic, s katerimi poskušajo mobilizirati mlade v delovno aktiven del prebivalstva. Do sedaj je razvojna agencija uspešno izvedla številne programe s področja turizma in športa, ki predstavljata tudi jedro razvoja vsaj v mojem primeru, torej v občini Bovec (Posoški razvojni center 2009c).

Tabela 3.1: Pregled prihodkov PRC-ja od 2012–2016 (v €)

	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Občina Bovec (za delovanje)</i>	10.650,00	10.650,00	10.650,00	10.650,00	10.650,00
<i>Občina Kobarid (za delovanje)</i>	15.857,00	15.857,00	15.857,00	15.857,00	15.857,00
<i>Občina Tolmin (za delovanje)</i>	40.434,00	39.472,00	39.472,00	38.519,00	38.519,00
...	...	...	...	...	...
<i>Prihodki PRC-ja skupaj</i>	1.143.077,00	1.214.930,00	1.167.000,00	743.584,00	706.361,00

Vir: Posoški razvojni center (2009c).

Posoški razvojni center, kot je razvidno iz Tabele 3.1, prejema tri redne občinske prihodke. Skozi programska obdobja je variacija občinskega prihodka skoraj zanemarljiva, medtem ko je skupni prihodek Posoškega razvojnega centra deležen večjih variacij. V nadaljevanju se bom osredotočil na proučevanje gospodarskega razvoja na lokalni ravni občini Bovec.

Tabela 3.2: Kronološki pregled izvajanja nalog oddelka za podjetništvo in regionalni razvoj

2012	2013	2014	2015	2016
<ul style="list-style-type: none"> – Program Soča 2012 – Svetovanja za mikro, majhna in srednje velika podjetja – Mednarodni projekti: iCON, INTER BIKE, SLOWOMEN, ZBORZBIRK – Priprava projekta Obnova in razvoj vasi za občino Bovec – Priprava razvojnega programa občine Tolmin – Finančni nadzor nad izvajanjem lokalne razvojne strategije Severne Primorske v okviru programa LEADER – Neuspešna izvedba VEM točke 	<ul style="list-style-type: none"> – Program Soča 2013 – Informiranje potencialnih in delujočih podjetij o možnostih pridobivanja nepovratnih sredstev in ugodnih kreditov – Izvedena VEM točka – Mednarodni projekti: iCON, INTER BIKE, SLOWOMEN, ZBORZBIRK, SHARTEC – Priprava projekta Obnova in razvoj vasi za občino Kobarid – Finančni nadzor nad izvajanjem lokalne razvojne strategije Severne Primorske v okviru prog. LEADER 	<ul style="list-style-type: none"> – Pospeševanje podjetništva prek socialnih omrežij – Mednarodni projekti: iCON, INTER BIKE, SHARTEC, ZBORZBIRK – Izvajanja storitev za zunanje naročnike – Pomoč občini Kobarid pri izvajanju naložbe – Projekt UNITED TOGETHER – Young artists for peace – Priprava programa za obdobje 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> – Informiranje in promocija programov za podjetnike, – Zaključek programov: iCON, INTER BIKE, SHARTEC, ZBORZBIRK – Predstavitev razpisa Slovenskega podjetniškega sklada za leto 2015 – Novi projekti: OBMOČJE ALP, ERASMUS+, MEDITERAN, PODONAVLJE – Priprava razvoja kolesarskega turizma v Severni Primorski regiji 	<ul style="list-style-type: none"> – Dejavnosti za pospeševanje podjetništva – Priprava DIIP – Priprava vlog za podjetja za prijavo na javne razpise – Novi projekti: ADRION, OBMOČJE ALP, PODONAVLJE, ERASMUS+, SHINETH, TU.S.P.e.C.i.AL

Legenda projektov, pri katerih sodeluje PRC:

– iCON – inovativnost in kooperativno podjetništvo – INTER BIKE – intermodularne čezmejne kolesarske poti – SLOWOMEN – evropska mreža mentorjev žensk podjetnic – ZBORZBIRK – kulturna dediščina v zbirkah med Alpami in Krasom – VEM točka – vključuje svetovanja, promocija e-VEM – SHARTEC – izmenjava inovativnih proizvodnih tehnologij v obmejnih regijah – LEADER – program za razvoj podeželja – ADRION – spodbujanje zelenega turizma – SHINETH – krepitev inovativnosti z uvajanjem novih tehnologij	– OBMOČJE ALP – spodbujanje podjetništva med mladimi in vključevanje inovativnih pristopov k dediščini za turizem – ERASMUS+ – MEDITERAN – trajnostni turizem – PODONAVLJE – model trajnostnega upravljanja kulturne dediščine iz prve svetovne vojne – DIIP – dokument identifikacije investicijskega projekta za občine – TU.S.P.e.C.i.AL – promocija športnega turizma

Vir: Prirejeno po Posoškem razvojnem centru (2009c).

4 OBČINA BOVEC

4.1 Predstavitev občine

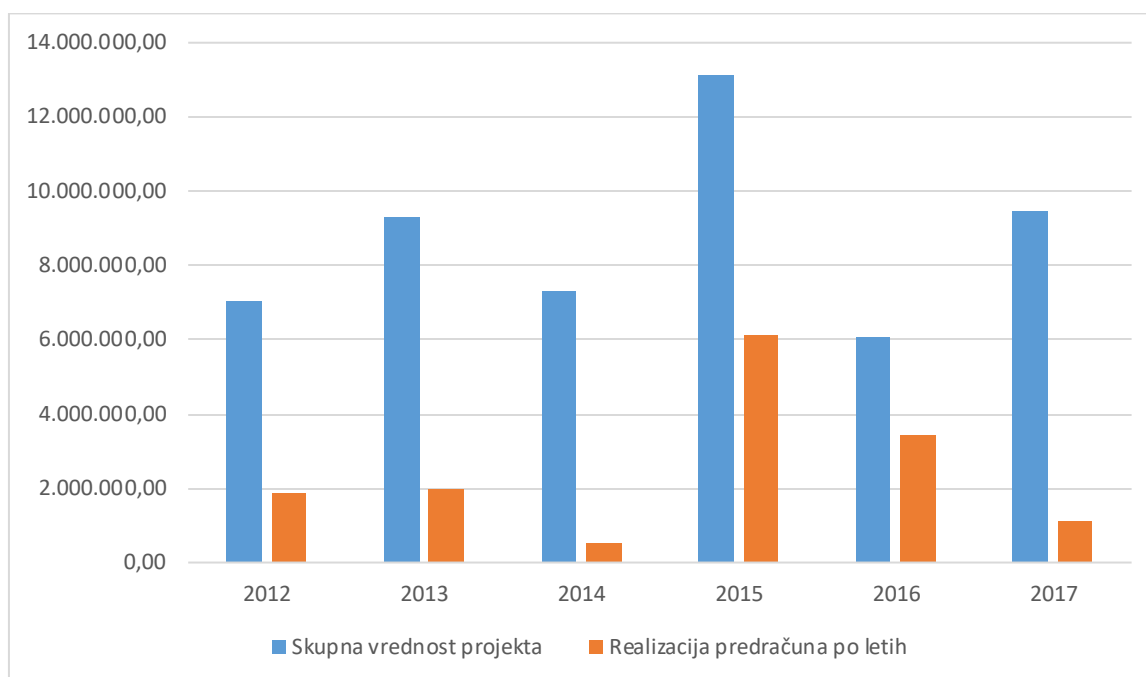
Občina Bovec leži v gorati pokrajini v Julijskih Alpah. »Vijugavi in ozki dolini Soče (iz katere izhajajo še stranske doline Lepena, Vrsnik, Zadnjica in Zadnja Trenta) in Koritnice z Bavšico, Možnico in Loško Koritnico se ob sotočju Soče in Koritnice udobno razlezeta v Bovško kotlino, ki pa se potem spet stisne in preide v srpeniško-žagarsko kotanjo z dolino reke Učje.« Občina se nahaja tik ob italijanski meji, kjer meji na italijanske občine Trbiž, Kluže in Rezija, znotraj slovenske meje pa z občinama Kobarid in Kranjska Gora. Občina leži na nadmorski višini 483 m in lahko do nje dostopamo prek gorskih prelazov, kot so Predel, Vršič in Učja ali prek občine Kobarid (za več statističnih podatkov občine Bovec glej Prilogo B) (Občina Bovec 2016b).

4.2 Analiza lokalnega razvoja

Z odraščanjem v občini Bovec se mi je ponudila priložnost opazovanja, kako se moja lokalna skupnost razvija. Ključne spremembe sem opazil predvsem v zadnjih petih, desetih letih, ki jih hočem sedaj analitično proučiti. Da ne bi bila analiza predolga, se bom osredotočil na proučevanje zgolj gospodarskega razvoja občine Bovec.

Hiter in učinkovit gospodarski razvoj je pogojen z dobrim projektiranjem in zadostnim obsegom finančnih sredstev. Vsaka občina razpolaga s svojim občinskim proračunom, ki pa mora biti skladen z Zakonom o javnih financah. Zakon že v prvem členu ureja sestavo, pripravo in izvrševanje proračunov tako na nacionalni kot lokalni ravni. Izhajajoč iz prvega člena Zakona je občinski proračun razdeljen na tri dele. Sestavljen je iz »splošnega dela, posebnega dela in na načrt razvojnih programov« (PisRS 1999). V okviru sestave občinskega proračuna je zame relevanten le njegov tretji sestavni del, načrt razvojnih programov. Na osnovi pridobljenih načrtov razvojnih programov občine Bovec bom v svojo analizo zajel načrte od leta 2012 do vključno leta 2016. Načrti razvojnih programov po PisRS (1999) so sestavljeni iz letnih načrtov »razvojnih programov iz neposrednih uporabnikov, ki so opredeljeni z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja, s posebnimi zakoni ali drugimi predpisi«.

Slika 4.1: Razmerje med skupno vrednostjo in realizacijo predračuna po posameznih letih

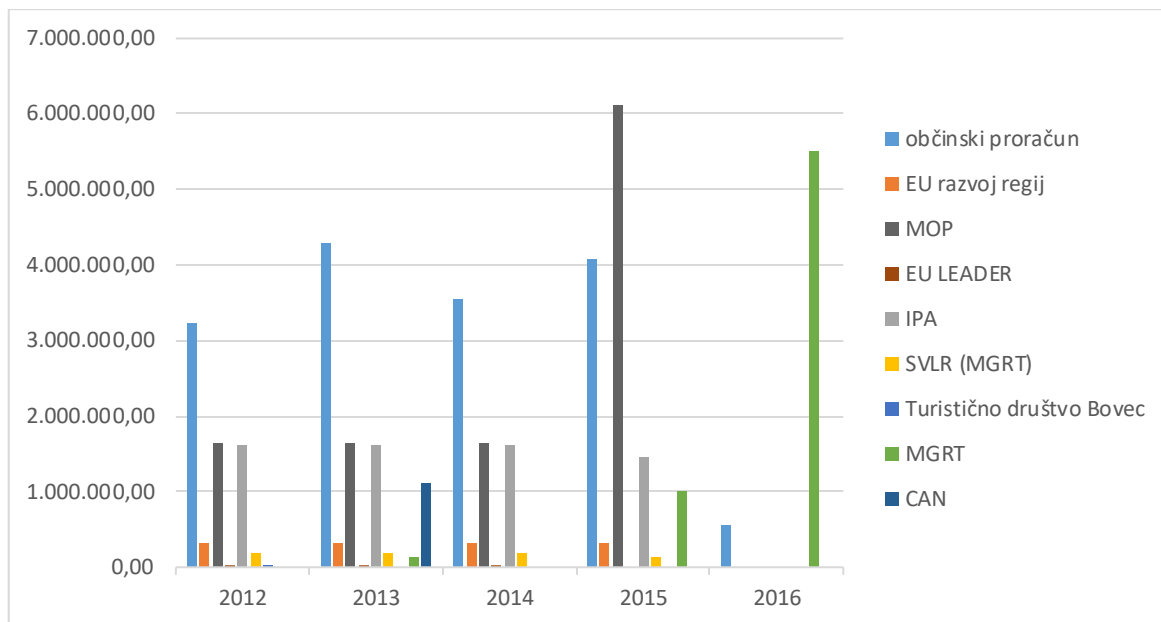
Vir: Prirejeno po občini Bovec (2016c).

Načrt razvojnega programa predstavlja niz odhodkov. Skupna vrednost projektov je vrednost projektov ob njihovi prvotni predpostavki, ko so projekti bili zasnovani. Realizacija predračuna po letih pa nam pove, v kolikšni meri je občina z različnimi viri financiranja v določenem letu ta projekt finančno pokrila. Na Slika 4.1 označuje modra barva celotno skupno vrednost zastavljenih projektov, medtem ko oranžna barva prikazuje dejanski odliv finančnih sredstev za izvedbo projektov v določenem programskem letu. Iz tega je moč razbrati, da občina nima zadostnih sredstev, da bi projekte v roku enega leta sama privedla do zaključka. V ta namen načrti razvojnih programov služijo tudi temu, da lahko občine financiranje projektov začrtajo za obdobje večih let in jih tako postopoma dofinancirajo. Predno preidem na obravnavo večjih projektov, ki so pripomogli h gospodarskemu razvoju občine, predstavljam še finančne vire občine.

Skozi zajeto četrtletno obdobje monitoringa (glej Slika 4.2: Pregled finančnih resursov po letih pri skupni vrednosti projektov) je močno prisoten lasten občinski proračun, ki pokriva vrednost projektov. Med pomembnejšimi sofinancerji bi izpostavil IPA – Jadranski čezmejni program, ki je krepitev zmogljivosti trajnostnega razvoja v jadranski regiji z usklajeno strategijo ukrepov med partnerji upravičenih območij (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017), ki je vse do leta 2016 prispeval k izgradnji bovškega letališča. Ostala dva pomembnejša sofinancerja sta še Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) in Ministrstvo za gospodarski razvoj

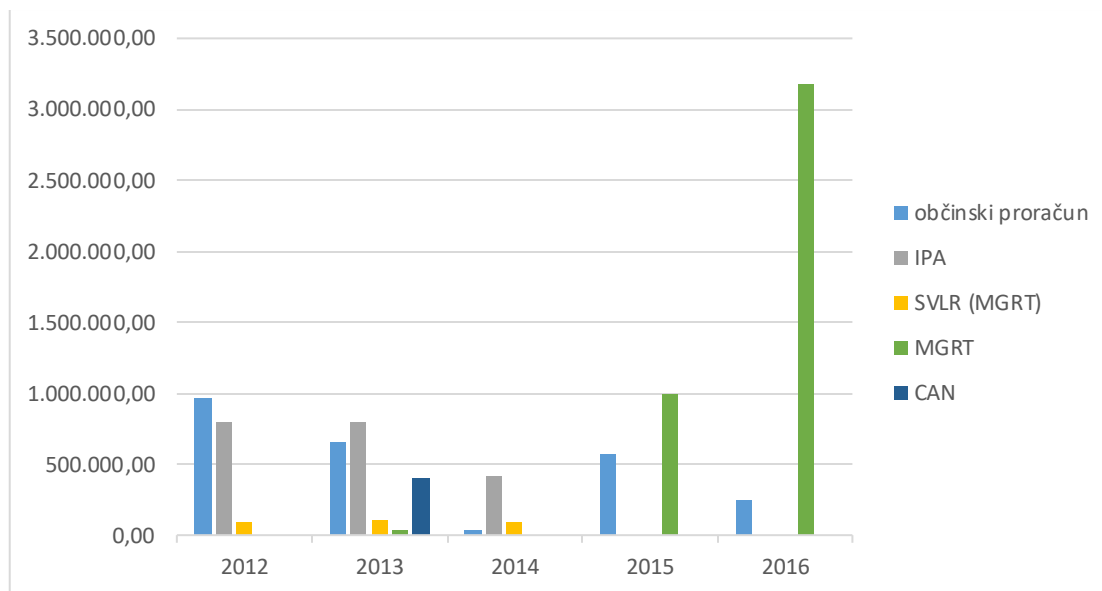
in tehnologijo, ki je največ sredstev doprineslo v drugi polovici četrtega, v obdobju saniranja smučišča Kanin.

Slika 4.2: Pregled finančnih resursov po letih pri skupni vrednosti projektov

Vir: Prirejeno po občini Bovec (2016c).

Slika 4.3: Pregled finančnih resursov po letih predračunskih vrednosti

Vir: Prirejeno po občini Bovec (2016c).

Na Sliki 4.2 sem prikazal vire sofinanciranja, kot so bili zamišljeni v začetni fazi projektov. Ker pa občina ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi programe izvedla v enoletnem obdobju, se skupne vrednosti projektov, prikazane na Sliki 4.2, razbijejo na manjše enote. Te enote bo poskušala občina prek načrta razvojnih programov sofinancirati v naslednjih letih. Slika 4.3:

Pregled finančnih resursov po letih predračunskih vrednosti prikazuje dejansko letno sofinanciranje projektov. Tudi v tej izvedbi sta občinski proračun in IPA glavna financerja. V prvi polovici četrtega je prisotna tudi Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki jo pozneje v drugi polovici nadomesti MGRT. Pri projektu bovškega letališča je v manjši meri prisoten sofinancer CAN, ki ga sofinancira program IPA.

V okviru gospodarskega razvoja je občina uspešno sprojektirala kar nekaj projektov, ki so vredni omembe. Gospodarski panogi, ki prevladujeta v občini, sta industrija (tovarna Mahle Letrika Bovec, d. o. o.) in turizem. V poletni turistični sezoni občina ponuja številne aktivnosti vodnih športov, pohodništva itd., v času zimske sezone pa se širok poletni spekter turizma zoži zgolj na smučišče Kanin. Lahko trdim, da smučišče Kanin in reka Soča predstavljata osnovni vir preživetja mnogih občanov. V tabeli (glej Tabela 4.1) sem zajel nekatere projekte, ki po mojem mnenju najbolje odražajo gospodarski razvoj lokalne skupnosti. Omenil sem že vrednost smučišča Kanin za preživetje bovške kotline. Temu primerno je občina Bovec izvajala projekta, kot sta ATC Kanin in Smučišče Kanin v upanju, da bi obudila delovanje smučišča. Naposled so se z izvolitvijo novega župana občine Bovec, Valterja Mlekuža, začele zadeve usmerjati na pravo pot. Občina je z občinskim proračunom ob pomoči sofinanciranja MGRT-ja uspešno izvedla sanacijo celotne žičniške naprave, ki danes deluje v polnem zagonu in dosega nove rekorde v številu obiskovalcev. Drugi večji projekt zadeva razvoj bovškega letališča. Gre za projekt, ki se je izvajal že pred letom 2012, doživel finančno infuzijo istega leta, od takrat pa je občina letališče samo vzdrževala. Poglavitno nadgradnjo je letališče dobilo s programom Letališče Bovec A3-NET. Projekt so simbolično odprli 1. maja 2014 in skupaj z novo infrastrukturo na letališču (nova letališka ploščad, hangar in upravna stavba) proslavili tudi deseto obletnico vstopa Slovenije v EU. Predzadnji izbrani projekt je poslovno-turistični objekt Stergulčeva hiša. Hiša se nahaja v strogem centru občine in s svojo ponudbo »dveh konferenčnih dvoran, avlo, barom, muzejem in turistično informacijskim centrom v pritličju« (Bovec 2017) ponuja tako poslovno, izobraževalno kot tudi bogato kulturno in družbeno okolje. Občina Bovec z izvajanjem programa Finančne intervencije sledi ciljem Posoškega razvojnega centra, ki si želi spodbuditi podjetništvo in regionalni razvoj. Z danim programom občina iz občinskega proračuna stimulira razvoj drobnega gospodarstva, podjetništva in turizma. S predstavljenimi programi sem pokazal dolgoletni napredek lokalnega gospodarskega razvoja, ki zagotovo potrebuje in bo potreboval v naslednjih letih nove programe, predvsem pa dodatne vire za izvajanje programov.

Tabela 4.1: Grob finančni pregled financiranja izbranih programov

Program	Skupna vrednost v €	Realizacija, predračunska vrednost po letih				
		2012	2013	2014	2015	2016
Letališče Bovec	2.497.299,18	1.520.502,40	26.376,00	30.000,00	27.600,00	11.565,60
ATC Kanin	690.084,01*	300.000,00	-	-	-	/
Stergulčeva hiša	2.209.090,10	Nerazvidni podatki financiranja				
Letališče Bovec A3-NET	2.334.812,65	936.704,22	1.163.001,06	389.406,61	/	
Smučišče Kanin				25.000	62.000	
Finančne intervencije		20.000	22.000	20.000	20.000	20.000
Sanacija žičniške naprave na smučišču Kanin	5.996.544,34	2.654.430,79 do leta 2016				3.342.113,55

* Skupna vrednost projekta družbe ATC Kanin je z letom 2013 narasla na 790.084,01 €.

/ Projekt bodisi zaključen bodisi se ne izvaja več.

Opomba: Nekatere podatke programov je bilo težko razbrati iz načrtov razvojnih programov. Zato lahko vrednosti nekoliko odstopajo od dejanske vrednosti.

Vir: Občina Bovec (2016c).

5 SKLEP

Uvodoma in tudi večkrat med opredelitvijo teoretičnih izhodišč sem navedel pomen regij in kaj bi uvedba regij pomenila za Slovenijo. Regionalizacija po Bučarju (2001, 23) deli ozemlje na manjše teritorialne enote oziroma pokrajine. Lajh (2006, 54–55) temu dodaja, da so ravno pokrajine tiste, ki imajo svoje specifične lastnosti, ki jih razlikujejo od drugih pokrajin. Bodisi naj bodo to kulturni običajni bodisi zgodovinski dejavniki. Ob današnji normativni ureditvi imamo ustavno zapisan 138. člen, ki prebivalcem Slovenije določa uresničevanje lokalne samouprave v občinah in drugih lokalnih skupnostih, in 143. člen, ki pokrajino opredeljuje kot širšo samoupravno lokalno skupnost, v katero se povezujejo občine zaradi urejanja in opravljanja lokalnih zadev širšega pomena (ZPok 1998). V obdobju najvišje politične motivacije med letoma 1997 in 2008 smo v pripravah na uvedbo regij v Sloveniji sprejeli pet zakonov za urejanje delovanja in sestave regij.

Pri Zakonu o ustanovitvi pokrajin sem predstavil ključne prednosti in slabosti modela treh in šestih do osmih pokrajin. Kljub dobrim argumentom za in proti pa Direktorat za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje na MGRT-ju kaže večjo naklonjenost modelu šestih do osmih pokrajin. Med modeloma šestih in osmih pokrajin so minimalne razlike, a vendar bi ta modela pripomogla k večji dostopnosti do storitev, k večjemu policentričnemu modelu regionalnega razvoja itd.

V Zakonu o pokrajinah so opredeljene naloge pokrajine in njen institucionalni okvir. Pri analizi Posoškega razvojnega centra (dalje PRC) sem ugotovil, da je celoten institucionalni okvir sestavljen iz razvojnega sveta severnoprimske regije in sveta severnoprimske regije. Sveta se razlikujeta po številu članov, kadrih in po nalogah. Izhajajoč iz zakona, bi institucionalni okvir regije moral zajemati pokrajinski odbor, pokrajinski svet, pokrajinsko upravo in predsednika pokrajine. Vsaka pokrajina mora po zakonu opravljati določen sklop nalog. Mednje sodijo: prostorsko načrtovanje, skladen policentrični razvoj, varstvo okolja, prometa in posamezne dejavnosti na področju javnih služb regionalnega pomena. Omenjeni sklop nalog Posoški razvojni center že opravlja.

RRA naj bi imela svojo javnofinančno blagajno, svojo shemo pobiranja davkov, poenotene cene storitev itd., kot navaja Zakon o financiranju pokrajin. Če pogledam (glej Tabela 3.1: Pregled prihodkov PRC-ja od 2012–2016 (v €)) prihodke Posoškega razvojnega centra, ugotovim, da področje financiranja po Zakonu o financiranju pokrajin še ni v fazi implementacije. Seveda bi tovrstno usklajevanje razvojnega centra z zakonom brez uvedenih

regij bilo absurdno dejanje in bi zagotovo povzročilo ogromno zmede ter škode. PRC trenutno prihodke pridobiva od občin Bovec, Kobarid in Tolmin ter preostali del prek programov in razpisov.

Sprejeli smo tudi Zakon o pokrajinskih volitvah, ki ne bo posegal v spremembo volilne pravice. V sedanje svete RRA se člani volijo za programsko obdobje veljavnosti regionalnega razvojnega programa oz. za čas trajanja mandatov voljenih občinskih funkcionarjev oz. imenovanj na poslovodske funkcije, kot to navaja Uradni list (2012). Zakon o volilnih enotah za volitve v prve pokrajinske svete določa število članov za pokrajinski svet, ki mora biti liho in se giblje med 35 do 65 člani, odvisno od velikosti pokrajine. Sedanji Razvojni svet Severne Primorske regije ima 32 članov, kar zakonsko ne zadošča, zato bo treba po uvedbi regij zapolniti manjkajoča mesta. Vendar pa se zakon navezuje zgolj na prvo leto volitev, saj naj bi pozneje to področje urejale regije samostojno.

Na prvo raziskovalno vprašanje, ki se je glasilo: **»Ali bi uvedba regij v Republiki Sloveniji spremenila dosedanje delovanje Posoškega razvojnega centra?«**, lahko zatrdim, da bi se delovanje regije bistveno spremenilo. Predvsem na institucionalnem in finančnem področju. Kako bi se delovanje regije odražalo v praksi, pa je prezigodaj, da bi lahko o tem govorili.

V zaključnem delu analize sem izvedel evalvacijo gospodarskega razvoja občine Bovec. Tako za občino kot regionalno agencijo sem izvajal monitoring v obdobju med letoma 2012 in 2016. Gospodarski razvoj lokalne skupnosti sem analiziral na podlagi načrtov razvojnih programov za posamezno leto in ugotovil dvoje. Prva ugotovitev se navezuje na razmerje med skupno vrednostjo projektov in realizacijo predračunske vrednosti. V vsakem načrtu razvojnega programa je seznam programov, ob katerih je naveden sofinancer (če je) poleg občine ter celotna vrednost projekta, ki jo razumemo kot skupno vrednost projekta. Na drugi strani pa imamo realizacijo predračunske vrednosti, ki nam pove, kdo je (če je) poleg občine sofinanciral projekt v tem letu. Tako sem ugotovil, da se noben projekt ne konča v roku na primer enega leta, in sicer zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Da bi občina lahko projekt zaključila, ga v načrtu razvojnih programov opredeli za daljše časovno obdobje in ga tako v roku nekaj let tudi zaključi. S tem ugotavljam, da bi bilo potrebnih več finančnih investitorjev na lokalni ravni, ki bi pripomogli k hitrejšemu gospodarskemu razvoju ob obstoječi regionalni ureditvi. Verjamem pa, da bi v primeru, če bi imeli regije kot take, občina razpolagala z bogatejšim občinskim proračunom.

Druga ugotovitev, ki hkrati nudi odgovor na drugo raziskovalno vprašanje, ki se glasi: »**Ali je v občini Bovec moč zaslediti gospodarski napredek, izhajajoč iz načrtov razvojnih programov?**«, lahko odgovorim pritrdilno. Iz načrtov razvojnih projektov sem izvzel nekatere po moji presoji zelo pomembne projekte, ki so bili dolgoročno zastavljeni. Med njimi je zagotovo najbolj opazna obnovljena obstoječa in dodana nova letališka infrastruktura na bovškem letališču, spregledati ne gre sanacije žičniške naprave na smučišču Kanin in njen ponovni zagon ter odprtja Stergulčeve hiše, ki odpira tako poslovne, izobraževalne kot kulturne in družbene prostore v najem. Občina vsakoletno namenja sredstva iz občinskega proračuna pod programom Finančne intervencije, katerega namen je stimulirati obstoječe poslovne in turistične aktivnosti. Ob tem pa s programom tudi sledi ciljem Posoškega razvojnega centra pri spodbujanju podjetništva. Naj dodam še zadnjo misel, in sicer v primeru uvedbe regionalne ravni bi razvojne agencije lažje in učinkoviteje črpale evropska sredstva predvsem iz kohezijskega sklada. Pri obstoječi ureditvi je Slovenija razdeljena na dve kohezijski regiji. Tako Vzhodna in Zahodna slovenska regija črpata sredstva iz kohezijske politike, vendar se pojavlja težava, ker sta regiji preveliki in je težko uresničiti policentričen regionalni razvoj. Na podlagi opravljene analize obstaja upanje, da bomo nekega dne v Sloveniji dobili regionalno raven in prednosti, ki nam jih lahko prinese.

6 LITERATURA

- 1 Andreou, George in Ian Bache. 2010. Europeanization and multi-level governance in Slovenia. *Journal Of Southeast European and Black Sea* 10 (1): 29–43.
- 2 Bovec. 2017. *Stergulčeva hiša*. Dostopno prek: <https://www.bovec.si/poslovne-strani/stergulceva-hisa/> (29. avgust 2017).
- 3 Bučar, France. 2001. *Regionalizacija Slovenije V Razkosanje Slovenije*, ur. Korun Borut, 23–28. Velenje: samozaložba.
- 4 Dubajić, Daria. 2011. Regionalizacija Slovenije – napori za uspostavo srednje razine vlasti. *Croatian and Comparative Public Administration* 11 (1): 9–42.
- 5 Eurostat. 2015. *NUTS - nomenclature of territorial units for statistics*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts> (31. julij 2017).
- 6 Evropska komisija. 2014a. *10 vprašanj o kohezijski politiki – Regionalna politika EU*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/faq/#1 (01. avgust 2017).
- 7 --- 2014b. *Načela*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/how/principles/ (01. avgust 2017).
- 8 --- 2015a. *Prednostne naloge*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_sl.htm (01. avgust 2017).
- 9 --- 2015b. *Cilji strategije Evropa 2020*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_sl.htm (01. avgust 2017).
- 10 --- 2015c. *Kohezijski sklad*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/sl/funding/cohesion-fund/ (01. avgust 2017).
- 11 --- 2017. *Slovenia*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/slovenia/ (01. avgust 2017).
- 12 Evropska unija. 2017a. *Regionalna politika*. Dostopno prek: https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_sl (01. avgust 2017).
- 13 --- 2017b. *Kohezija do 2020*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp> (01. avgust 2017).
- 14 Evropski parlament. 2017. *Načelo subsidiarnosti*. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_1.2.2.pdf (20. avgust 2017).
- 15 Fran. 2016. *Regionalizem*. Dostopno prek: <http://www.fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=regionalizem> (24. julij 2017).

- 16 Hoerner, Julian in Paul Stephenson. 2012. Theoretical perspectives on approaches to policy evaluation in the EU: the case of cohesion policy. *Public Administration* 90 (3): 699–715.
- 17 Lajh, Damjan. 2006. *Evropeizacija in regionalizacija*. Ljubljana: Fakulteta za družboslovne vede.
- 18 Ministrstvo za pravosodje. 2005. *Predlog zakona o pokrajinah (ZPok)*. Dostopno prek: http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/svlsrp.gov.si/pageuploads/LOKALNA_SAMOUPRAVA/POKRAJINE/Delovni_osnutek_ZPok.pdf (31. julij 2017).
- 19 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. 2017a. *Institucije regionalnega razvoja na ravni razvojnih regij*. Dostopno prek: http://www.mgrt.gov.si/1212112112121212.1/delovna_podrocja/regionalni_razvoj/institucije_regionalnega_razvoja_na_ravni_razvojnih_regij/ (31. julij 2017).
- 20 --- 2017b. *Regionalne razvojne agencije*. Dostopno prek: http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/regionalni_razvoj/institucije_regionalnega_razvoja_na_ravni_razvojnih_regij/regionalne_razvojne_agencije/ (31. julij 2017).
- 21 Občina Bovec. 2008. *Primerjalni podatki Bovec – Slovenija 2008*. Dostopno prek: http://www.obcina.bovec.si/dokumenti/Drobnarija_ostalo/044_Primerjalni%20podatki%20Bovec%20-%20Slovenija.pdf (03. julij 2017).
- 22 --- 2013. *Primerjalni podatki Bovec – Slovenija 2013*. Dostopno prek: http://www.obcina.bovec.si/dokumenti/Drobnarija_ostalo/Primerjalni_podatki_Obcina_Bovec_Slovenija2013.pdf (03. julij 2017).
- 23 --- 2016b. *Predstavitev občine*. Dostopno prek: <http://obcina.bovec.si/predstavitev-obcine/> (03. julij 2017).
- 24 --- 2016c. *Razvojni načrti*. Dostopno prek: <http://obcina.bovec.si/razvojni-nacrti/> (28. avgust 2017).
- 25 Perko, Drago. 2013. Prispevek Ivana Gamsa k regionalni geografiji in regionalizacijam Slovenije. *Geografski Zbornik* 53 (2): 241–256.
- 26 Petcu, Cătălin Dumitru in Andrei Roth. 2015. The european union's cohesion policy: an east-central european perspective. *Online Journal Modelling The New Europe* 14: 33–49.
- 27 Piry, Ivo. 2003. *Strategija regionalnega razvoja v Sloveniji*. Dostopno prek: <https://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/1390/1194> (30. julij 2017).
- 28 PisRS. 1999. *Zakon o javnih financah (ZJF)*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1227#> (28. avgust 2017).

- 29 Posoški razvojni center. 2009a. *Mrežna regionalna razvojna agencija (MRRA)*. Dostopno prek: <http://www.prc.si/dodatno/mrra> (27. avgust 2017).
- 30 --- 2009b. *Organi regije*. Dostopno prek: <http://www.prc.si/dodatno/organi-mrra> (27. avgust 2017).
- 31 --- 2009c. *Posoški razvojni center*. Dostopno prek: <http://www.prc.si/o-prc/porocila-in-nacrti-dela> (28. avgust 2017).
- 32 --- 2017. *Poročilo javnega zavoda Posoški razvojni center za leto 2016*. Dostopno prek: <http://www.prc.si/o-prc/porocila-in-nacrti-dela> (28. avgust 2017).
- 33 Rihter, Nina. 2015. *Kohezijska politika v EU in uspešnost črpanja kohezijskih sredstev v Sloveniji*. Dostopno prek: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/rihter1631-B.pdf> (20. avgust 2017).
- 34 Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2009. *Vzpostavitev pokrajin kot druge ravni lokalne samouprave*. Ljubljana: interno gradivo.
- 35 Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2017. *EKP 2014-2020*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/ekp_2014_2020/ (01. avgust 2017).
- 36 Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2017. *Jadranski čezmejni program IPA*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/evropsko_teritorialno_sodelovanje/ets_2007_2013/jadranski_cezmejni_program_ipa/ (28. avgust 2017).
- 37 Statistični urad RS. 2016. *Občina Bovec, Podatki za leto 2015*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/obcine/sl/2015/Municip/AbsoluteDataAll/10> (03. julij 2017).
- 38 --- 2017. *Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji – NUTS*. Dostopno prek: http://www.stat.si/dokument/5448/NUTS_pojasnilo_2015.pdf (31. julij 2017).
- 39 Uradni list. 2012. *ODLOK o ustanovitvi Razvojnega sveta Severne Primorske (Goriške razvojne) regije*. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2012-01-1648/odlok-o-ustanovitvi-razvojnega-sveta-severne-primorske-goriske-razvojne-regije#top> (27. avgust 2017).

PRILOGI

Priloga A: Seznam regionalnih razvojnih agencij

Tabela 0.1: Regionalne razvojne agencije v Sloveniji

<i>Razvojna regija</i>	<i>Ime in naslov subjekta</i>
1. Pomurska	Razvojni center Murska Sobota Development Centre Murska Sobota Kardoševa ulica 2, 9000 Murska Sobota
2. Koroška	RRA KOROŠKA regionalna razvojna agencija za Koroško regijo d.o.o. Meža 10, 2370 Dravograd
3. Savinjska	RASR, Razvojna agencija savinjske regije d.o.o. Ulica XIV. divizije 12, 3000 Celje
4. Zasavska	Regionalna razvojna agencija Zasavje Grajska ulica 2, 1410 Zagorje ob Savi
5. Posavska	Regionalna razvojna agencija Posavje Cesta krških žrtev 2, 8270 Krško
6. Jugovzhodna Slovenija	Razvojni center Novo mesto, Svetovanje in razvoj, d.o.o. Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
7. Gorenjska	BSC, poslovno podporni center, d.o.o., Kranj Cesta Staneta Žagarja 37, 4000 Kranj
8. Goriška	Posoški razvojni center Trg tigrovcev 1, 5220 Tolmin
9. Primorsko-notranjska	RRA Zeleni kras, d.o.o. Prečna ulica 1, 6257 Pivka
10. Podravska	Mariborska razvojna agencija p.o. Pobreška cesta 20, 2000 Maribor
11. Obalno - kraška	Regionalni razvojni center Koper Centro regionale di sviluppo Capodistria Ulica 15. maja 19, 6000 Koper-Capodistria
12. Osrednjeslovenska	Regionalna razvojna agencija - Ljubljanske urbane regije Tehnološki park 19, 1000 Ljubljana

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2017b).

Priloga B: Demografski podatki občine Bovec

Tabela 0.2: Demografski podatki občine Bovec

Podatki statističnega urada RS	2008	2013	2015	
	Bovec	Bovec	Bovec	Slovenija
Površina	367	367	367	20.273
Število prebivalcev	3.175	3.181	3.130	2.063.077
Naravni prirastek	-2	-2	-7	807
Skupni prirastek	-8	-48	-10	1.314
Število vrtcev v občini	2	3	3	978
Število otrok v vrtcih	77	100	86	85.407
Število učencev v OŠ	205	205	206	170.067
Število dijakov (po prebivališču)	130	82	77	74.759
Število študentov (po prebivališču)	188	148	103	80.798
Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	1.349	1.177	1.151	804.637
Število samozaposlenih	171	164	163	91.561
Število registriranih brezposelnih	87	132	130	112.726
Povprečna mesečna bruto plača na zap. Osebo (€)	1144,65	1.403,67	1.400,46	1.555,89
Število podjetij	291	403	411	191.863
Število stanovanj	2.104	2.701	2.609	845.415

Vir: Prirejeno po občini Bovec (2008; 2013) in Statističnemu uradu RS (2016).